

10 maj. Publicerad i DN <https://www.dn.se/kultur/rolf-ekeus-ett-natomedlemskap-kan-bli-en-historisk-tragedi-for-sverige/>

Rolf Ekéus: Ett Natomedlemskap kan bli en historisk tragedi för Sverige

UPPDATERAD I GÅR 15:37 PUBLICERAD I GÅR 13:30

Från den dagen Sverige inträder som medlem i Nato, öppnas det således för att Ryssland listar mål för kärnvapenanvändning mot det svenska territoriet, skriver Rolf Ekéus. Foto: Claudio Bresciani/TT, Tass

I veckan fattar Finland beslut om Nato. Ett svenskt medlemskap skulle kunna innebära ett radikalt hot mot vår existens. Det öppnar för att Ryssland listar det svenska territoriet som ett mål för kärnvapenanvändning, skriver Rolf Ekéus.

Detta är en opinionstext i Dagens Nyheter. Skribenten svarar för åsikter i artikeln.

— 147

Läs senare

När vi nu alla har till uppgift att begrunda hur Sverige ska hantera det nya säkerhetspolitiska läge som uppstått i Europa efter de ryska angreppen på Ukraina, uppstår särskilt frågan om hur Putins aggression kan komma att påverka också Rysslands alliansfria grannländer Finland och Sverige.

Det står klart att säkerhetsläget i norra Europa hårdnade redan med Rysslands olagliga annektering av Krim 2014 och fördjupats med angreppet på Ukraina. Något direkt omedelbart hot mot Sverige och vårt grannland Finland föreligger inte i dag, men det som skapat både eftertanke och oro är just Putin-Rysslands brutala och hänsynslösa agerande mot Ukraina. Det är därför inte förvånande att man i Finland, med en 1300 kilometer lång landgräns till Ryssland, nu ser över sitt säkerhetspolitiska läge och samtidigt fördjupar tankarna på vikten av att upprätthålla den västerländska värdegemenskapen. Därför ingår frågan om en ansökan om Natomedlemskap i den finska säkerhetspolitikens överväganden.

Finlands agerande kan inte ignoreras av Sverige, men samtidigt bör finska beslutsfattare begrunda hela det strategiska läget i vårt gemensamma närområde. Det innebär att Sveriges och Finlands strategiska säkerhet hänger samman. Det är därför också angeläget att seriösa ansträngningar vidtas för att finna ett gemensamt svensk-finskt agerande i frågan om Natomedlemskap.

Det säkerhetspolitiska läge som nu uppstått ger Sverige två huvudalternativ. Antingen en konsolidering av de olika försvars- och säkerhetspolitiska arrangemang som redan existerar, eller ett fullt svenskt Natomedlemskap.

Beträffande alternativ ett har Sverige redan i dag ett fungerande partnerskap med Nato i ett fördjupat samarbete med USA samt med Finland, Norge och Danmark, något som försvarsminister Peter Hultqvist drivit energiskt och effektivt under ett par år. Därtill har Sverige redan tagit beslut om betydande ökningar av försvarsutgifterna och förstärkningar av den egna försvarsförmågan. I samarbete med EU har Sverige genom Lissabonfördraget fått ett mått av försäkringar som innebär att medlemsstaterna är skyldiga att med alla till buds stående medel, i enighet med FN-stadgan (Artikel 51), ge stöd och bistånd till en annan EU-medlemsstat som utsätts för ett väpnat angrepp på sitt territorium. Dock finns en försiktig reservation för neutrala/alliansfria medlemsstater, nämligen att detta åtagande inte påverkar ”vissa medlemsstaters säkerhets- och försvarspolitik”.

Eftersom det militärt tunga Storbritannien lämnat EU-medlemskapet bör vi påminna oss om existensen av JEF (Joint Expeditionary Force), en koalition bestående av tio nordeuropeiska länder som sammanträdde senast den 14 mars i år. Medlemmarna i JEF är – utöver Storbritannien – Sverige, Finland, Danmark, Norge, Island, Nederländerna samt Estland,

Lettland och Litauen, och de kan ge varandra stöd och bistånd enligt EU-modellen.

När vi nu begrundar en eventuell medverkan i Natos militära operationer måste vi vara medvetna om att det är en amerikansk general som är organisationens högste

Med frågan om ett svenskt medlemskap i Nato reser sig en tung och djupt allvarlig problematik. Den gäller kärnvapen. Vi måste vara medvetna om konsekvenserna av att Nato är en kärnvapenorganisation. Det innebär att alla Natomedlemmar (med viss reservation för Frankrike) är skyldiga att delta i organisationens planering av kärnvapenangrepp mot Ryssland, en verksamhet som äger rum i regelbundna och frekventa möten med "The Nuclear Planning Group" i Natos högkvarter i Bryssel. Gruppens uppgift är att identifiera mål för Natos förintande kärnvapenangrepp mot större städer, befolkningscentra, produktionsanläggningar och naturkänsliga områden i Ryssland. Medverkan i detta planeringsarbete innebär givetvis inte att det skulle bli någon annan medlemsstat än USA, som slutligen skulle besluta om målen för Natos kärnvapenangrepp.

Om nu Sverige skulle inträda som medlem i Nato skulle detta givetvis också innebära slutet på den svenska nedrustningspolitikens hittills så centrala roll i de internationella förhandlingarna om kärnvapenedrustning. Vi skulle inte längre med trovärdighet kunna verka för eliminering av kärnvapen, eftersom alla Natomedlemmar är skyldiga att bevara Nato som en kärnvapenorganisation och därmed stödja dess användning av kärnvapen om omständigheterna så skulle kräva.

Som ett exempel på Natos status som kärnvapenorganisation kan nämnas att Natostaterna i princip var förbjudna att i FN:s generalförsamling 2020 stödja det internationella avtalet om förbud mot kärnvapen (Sverige röstade för avtalet, men inte Finland). Ett svenskt Natomedlemsskap skulle också leda till att Sverige, som deltagare i planeringsgruppens beslut om målen i Ryssland, i sin tur kan bli mål för ryska kärnvapenangrepp. Vi skulle visserligen hamna under ett amerikanskt "kärnvapenparaply", vilket skulle betyda att USA kan besluta om att slå tillbaka mot angriparen med kärnvapen, men detta alltså först efter att Sverige angripits.

Från den dagen Sverige inträder som medlem i kärnvapenalliansen Nato, öppnas det således för att Ryssland listar mål för kärnvapenanvändning mot det svenska territoriet. Därmed skulle Sveriges existens hotas radikalt, en möjlig historisk tragedi för vårt land.

En av Donald Trumps sista åtgärder som amerikansk president var att upphäva det amerikansk-ryska INF-avtalet om förbud mot nukleära medeldistansvapen, ett förbud som särskilt skyddat europeiska städer och andra mål i Europa mot ryska kärnvapenanfall. Genom Trumps beslut finns nu möjlighet för Putin att från Kaliningrad vid Östersjön angripa eller eliminera Stockholm och Göteborg, eller Karlskoga/Bofors, med medeldistansvapen.

När vi i detta nya läge står inför uppgiften att överväga vår framtida utrikes- och säkerhetspolitik bör vi erinra oss att utgångspunkten för Sveriges diplomati sedan andra världskriget varit att systematiskt verka för en fredlig utveckling och stabilitet i den euro-atlantiska regionen genom att försöka överbrygga rådande motsättningar. Vi minns Olof Palmes politiska strävanden att forma gemensam säkerhet i Europa. Vi minns också den svenska diplomatiska aktiviteten i och med utformningen av slutakten i Helsingfors 1975 och Parisstadgan 1990, två för Europas säkerhet och fred historiskt viktiga beslut.

Den senare tidens aggressiva ryska agerande har dock inte underlättat en sådan politik. Men trots detta borde Sverige inte överge alliansfriheten och de relaterade långsiktiga ansträngningarna härvidlag, eftersom den politiken sedan andra världskriget och till och med under de senaste tvåhundra åren bidragit till att vi inte tvingats in i krig som skulle ha drabbat det svenska folket.

Den ensidiga svenska europeiska solidaritetsdeklarationen 2010 innebär i och för sig inte att Sverige har skyldighet att ge militär hjälp till något annat land. Däremot omfattas vi av EU:s allmänna solidaritetsklausul, vilken innebär att vi kan och bör ge andra EU-länder, inklusive våra nordiska grannländer den humanitära och politiska assistens vi är villiga och kapabla till.

När vi nu begrundar en eventuell medverkan i Natos militära operationer måste vi vara medvetna om att det är en amerikansk general som är organisationens högste (dock ytterst efter instruktioner från USA:s president). Alla prioriteringar, målsättningar och operationer beslutas sålunda exklusivt i Natohögkvarteret av den amerikanske överbefälhavaren (inte av den svenske ÖB i ett Nato-anslutet Sverige).

Det enda verkliga hotet mot Sveriges säkerhet är en stormaktskonflikt i Europa och i vårt närområde. Medlemskap i Nato skulle innebära att vi då blir en direkt part i konflikten. Kanske borde vi i stället inrikta vår utrikespolitik och diplomati på att som alliansfria söka minska de rådande säkerhetspolitiska spänningarna i Europa.

